

3^η Ενότητα

Εγκλήματα διαφθοράς

Το δωδέκατο κεφάλαιο του ΠΚ διαμορφώνεται ως εξής:

ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

I. Εγκλήματα δωροδοκίας

Τα άρθρα 235-237^Α καθώς και τα άρθρα 159-159^Α καταργούνται και αντικαθίστανται από τις ακόλουθες διατάξεις:

Άρθρο 235

Δωροληψία υπαλλήλων

1. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, ως αντάλλαγμα για ενέργειά του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά ή συνιστά αθέμιτη εκμετάλλευση της υπηρεσιακής του θέσης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ.
2. Στον δράστη της παραγράφου 1 επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή από 5.000 ευρώ έως 100.000 ευρώ: α) Όταν το ωφέλημα είναι μεγάλης αξίας. β) Όταν η πράξη τελείται κατ'επάγγελμα. γ) Όταν η πράξη τελείται από ανώτατο διευθυντικό στέλεχος, από υπάλληλο που διοικεί ως επικεφαλής διοικητικές αρχές με αυτοτέλεια, ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. κατά το άρθρο 237 Η', από τους νόμιμους αναπληρωτές των προσώπων αυτών ή από μέλος του συλλογικού οργάνου διοίκησης των παραπάνω νομικών προσώπων, καθώς και από υπάλληλο που ασκεί έλεγχο σε υπηρεσίες της διοίκησης και κατά τη διάρκεια του ελέγχου αυτού, εφόσον το ωφέλημα δεν είναι μικρής αξίας. δ) Όταν η πράξη τελείται από δικαστικό λειτουργό που υπηρετεί ως πρόεδρος ή μέλος συμβουλίου διοίκησης δικαστηρίου ή ο οποίος διευθύνει δικαστήριο, εφόσον το ωφέλημα δεν είναι μικρής αξίας, εάν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 237 ΠΚ. Για τους σκοπούς της παρούσας διάταξης, ως ανώτατα διευθυντικά στελέχη νοούνται οι προϊστάμενοι Διεύθυνσης και οι ανώτεροι τους κατά τον Υπαλληλικό Κώδικα.
3. Όταν η πράξη της παρ. 1 τελείται από τον Πρωθυπουργό, από μέλος της κυβέρνησης, υφυπουργό, περιφερειάρχη ή αντιπεριφερειάρχη ή από τον Πρόεδρο της Βουλής εάν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 237Β', επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα πέντε έτη και χρηματική ποινή από 5.000 ευρώ έως 100.000 ευρώ. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, αν συντρέχουν τα στοιχεία α) ή β) της παρ. 2, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή από 10.000 ευρώ έως 500.000 ευρώ.

Άρθρο 236

Δωροδοκία υπαλλήλων

1. Όποιος υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, ως αντάλλαγμα για ενέργειά του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά ή συνιστά αθέμιτη εκμετάλλευση της υπηρεσιακής του θέσης, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους Η

τέλεση της πράξης υπό την πίεση ή υπό την επιβολή του υπάλληλου λαμβάνεται υπόψη υπέρ του δράστη κατά την επιμέτρηση της ποινής (άρθρο 79).

2. Στον δράστη της παρ. 1 επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή από 5.000 ευρώ έως 50.000 ευρώ: α) Όταν το ωφέλημα είναι μεγάλης αξίας β)) Όταν η πράξη τελείται επανειλημμένα και συστηματικά με υπόσχεση ή παροχή ωφελημάτων προς όφελος ή για λογαριασμό επιχείρησης ή επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί ο ίδιος ο δράστης ή άλλος. γ) Όταν η πράξη τελείται με υπόσχεση ή παροχή ωφελήματος σε ανώτατο διευθυντικό στέλεχος, σε υπάλληλο που διοικεί ως επικεφαλής διοικητικές αρχές με αυτοτέλεια, ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. κατά το άρθρο 237 Η', στους νόμιμους αναπληρωτές των προσώπων αυτών ή σε μέλος του συλλογικού οργάνου διοίκησης των παραπάνω νομικών προσώπων, καθώς και σε υπάλληλο που ασκεί έλεγχο σε υπηρεσίες της διοίκησης και κατά τη διάρκεια του ελέγχου αυτού, εφόσον το ωφέλημα δεν είναι μικρής αξίας. δ) Όταν η πράξη τελείται με υπόσχεση ή παροχή ωφελήματος σε δικαστικό λειτουργό που υπηρετεί ως πρόεδρος ή μέλος συμβουλίου διοίκησης δικαστηρίου ή ο οποίος διευθύνει δικαστήριο, εφόσον το ωφέλημα δεν είναι μικρής αξίας, εάν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 237Α' ΠΚ. Για την έννοια του ανώτατου διευθυντικού στελέχους ισχύουν όσα προβλέπονται στο άρθρο 235 παρ. 2 περ. γ'.

3. Όταν ο υπάλληλος της παρ. 1 είναι ο Πρωθυπουργός, μέλος της κυβέρνησης, υφυπουργός, περιφερειάρχης ή αντιπεριφερειάρχης ή ο Πρόεδρος της Βουλής εάν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 237Γ', επιβάλλεται κάθειρξη έως δέκα πέντε έτη και χρηματική ποινή από 5.000 ευρώ έως 100.000 ευρώ. Στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, αν συντρέχουν τα στοιχεία α) ή β) της παρ. 2, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή από 10.000 ευρώ έως 500.000 ευρώ.

4. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται για πράξεις που τελέσθηκαν στην αλλοδαπή από ημεδαπό, χωρίς να είναι αναγκαία η πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 6 παρ. 1, 3.

Άρθρο 237

Δωροληψία δικαστικών λειτουργών

1. Όποιος καλείται κατά το νόμο να εκτελέσει δικαστικά καθήκοντα ή ο διαιτητής, αν ζητήσει ή λάβει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, ή αποδεχθεί την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, ως αντάλλαγμα για ενέργειά του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του κατά την απονομή της δικαιοσύνης ή την επίλυση διαφοράς, τιμωρείται με κάθειρξη έως 15 έτη και χρηματική ποινή από 5.000 ευρώ έως 100.000 ευρώ.

2. Στον δράστη της παρ. 1 επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή από 10.000 ευρώ έως 500.000 ευρώ: α) Όταν το ωφέλημα είναι μεγάλης αξίας. β) Όταν η πράξη τελείται κατ' επάγγελμα.

3. Στις λοιπές περιπτώσεις δωροληψίας δικαστικών λειτουργών εφαρμόζεται το άρθρο 235.

Άρθρο 237 Α'

Δωροδοκία δικαστικών λειτουργών

1. Όποιος υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, άμεσα ή μέσω τρίτου, σε πρόσωπο που καλείται κατά το νόμο να εκτελέσει δικαστικά καθήκοντα ή σε διαιτητή, για τον εαυτό του ή για άλλον, ως αντάλλαγμα για ενέργειά του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των

καθηκόντων του κατά την απονομή της δικαιοσύνης ή την επίλυση διαφοράς, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα πέντε έτη και χρηματική ποινή από 5.000 ευρώ έως 100.000 ευρώ. Η τέλεση της πράξης υπό την πίεση ή υπό την επιβολή του δικαστή λαμβάνεται υπόψη υπέρ του δράστη κατά την επιμέτρηση της ποινής (άρθρο 79).

2. Στον δράστη της παρ. 1 επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή από 50.000 ευρώ έως 500.000 ευρώ: α) Όταν το ωφέλημα είναι μεγάλης αξίας. β) Όταν η πράξη τελείται επανειλημμένα και συστηματικά με υπόσχεση ή παροχή ωφελημάτων προς όφελος ή για λογαριασμό επιχείρησης ή επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί ο ίδιος ο δράστης ή άλλος.

3. Στις λοιπές περιπτώσεις δωροδοκίας δικαστικών λειτουργιών εφαρμόζεται το άρθρο 236.

4. Οι παράγραφοι 1, 2 εφαρμόζονται για πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή από ημεδαπό, χωρίς να είναι αναγκαία η πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 6 παρ. 1.

Άρθρο 237 Β΄

Δωροληψία βουλευτών

1. Το μέλος της Βουλής που σχετικά με κάποια εκλογή ή ψηφοφορία η οποία διενεργείται ή έχει διενεργηθεί στη Βουλή ή σε επιτροπή της ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος ως αντάλλαγμα για την μελλοντική ή ήδη τελειωμένη συμμετοχή του στην εκλογή ή ψηφοφορία, υποστήριξη ορισμένου θέματος προς ψήφιση ή συμμετοχή στην ψηφοφορία με ορισμένο τρόπο, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα πέντε έτη και χρηματική ποινή από 5.000 ευρώ έως 100.000 ευρώ.

2. Στον δράστη της παραγράφου 1 επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή από 10.000 ευρώ έως 500.000 ευρώ: α) Όταν το ωφέλημα είναι μεγάλης αξίας. β) Όταν η πράξη τελείται κατ' επάγγελμα.

3. Στις λοιπές περιπτώσεις δωροληψίας βουλευτών εφαρμόζεται το άρθρο 235.

Άρθρο 237 Γ΄

Δωροδοκία βουλευτών

1. Όποιος σχετικά με κάποια εκλογή ή ψηφοφορία η οποία διενεργείται ή έχει διενεργηθεί στη Βουλή ή σε επιτροπή της υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει σε μέλος της Βουλής, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, ως αντάλλαγμα για την μελλοντική ή ήδη τελειωμένη συμμετοχή του στην εκλογή ή ψηφοφορία, υποστήριξη ορισμένου θέματος προς ψήφιση ή συμμετοχή στην ψηφοφορία με ορισμένο τρόπο, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα πέντε έτη και χρηματική ποινή από 5.000 ευρώ έως 100.000 ευρώ. Η τέλεση της πράξης υπό την πίεση ή υπό την επιβολή του βουλευτή λαμβάνεται υπόψη υπέρ του δράστη κατά την επιμέτρηση της ποινής (άρθρο 79).

2. Στον δράστη της παραγράφου 1 επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή από 10.000 ευρώ έως 500.000 ευρώ: α) Όταν το ωφέλημα είναι μεγάλης αξίας. β) Όταν η πράξη τελείται επανειλημμένα και συστηματικά με υπόσχεση ή παροχή ωφελημάτων προς όφελος ή για λογαριασμό επιχείρησης ή επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί ο ίδιος ο δράστης ή άλλος.

3. Στις λοιπές περιπτώσεις δωροδοκίας βουλευτών εφαρμόζεται το άρθρο 236.

4. Οι παράγραφοι 1, 2 εφαρμόζονται για πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή από ημεδαπό, χωρίς να είναι αναγκαία η πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 6 παρ. 1.

Άρθρο 237 Δ΄

Αθέμιτη λήψη ωφελημάτων

1. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα με τρόπο που εκφράζει την ετοιμότητά του να ασκήσει μελλοντικά την υπηρεσιακή του δραστηριότητα ευνοϊκά για τον παρέχοντα το ωφέλημα ή τρίτο, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη και χρηματική ποινή.
2. Όταν η πράξη της παρ. 1 τελείται από τον Πρωθυπουργό, από μέλος της κυβέρνησης, υφυπουργό, περιφερειάρχη ή αντιπεριφερειάρχη ή από τον Πρόεδρο της Βουλής εάν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ.
3. Το πρόσωπο που καλείται κατά το νόμο να εκτελέσει δικαστικά καθήκοντα ή ο διαιτητής που ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα με τρόπο που εκφράζει την ετοιμότητά του να ασκήσει μελλοντικά την υπηρεσιακή του δραστηριότητα κατά την απονομή της δικαιοσύνης ή την επίλυση διαφοράς ευνοϊκά για τον παρέχοντα το ωφέλημα ή τρίτο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ. Στις λοιπές περιπτώσεις καταχρηστικής λήψης ωφελημάτων από δικαστικό λειτουργό εφαρμόζεται η παράγραφος 1.
4. Το μέλος της Βουλής που ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα με τρόπο που εκφράζει την ετοιμότητά του να ασκήσει μελλοντικά την υπηρεσιακή του δραστηριότητα κατά την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας ευνοϊκά για τον παρέχοντα το ωφέλημα ή τρίτο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ. Στις λοιπές περιπτώσεις αθέμιτης λήψης ωφελημάτων από βουλευτή εφαρμόζεται η παράγραφος 1.

Άρθρο 237 Ε΄

Αθέμιτη παροχή ωφελημάτων

1. Όποιος υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, με τρόπο που εκφράζει την προσδοκία του να επωφεληθεί μελλοντικά ο ίδιος ή τρίτος από την υπηρεσιακή του δραστηριότητα, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη.
2. Όταν ο υπάλληλος της παρ. 1 είναι ο Πρωθυπουργός, μέλος της κυβέρνησης, υφυπουργός, περιφερειάρχης ή αντιπεριφερειάρχης ή ο Πρόεδρος της Βουλής εάν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ.
3. Όποιος υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει σε πρόσωπο που καλείται κατά το νόμο να εκτελέσει δικαστικά καθήκοντα ή σε διαιτητή, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, με τρόπο που εκφράζει την προσδοκία του να επωφεληθεί μελλοντικά ο ίδιος ή τρίτος από την υπηρεσιακή του δραστηριότητα κατά την απονομή της δικαιοσύνης ή την επίλυση διαφοράς, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ. Στις λοιπές περιπτώσεις αθέμιτης παροχής ωφελημάτων σε δικαστή εφαρμόζεται η παράγραφος 1.
4. Όποιος υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει σε μέλος της Βουλής, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, με τρόπο που εκφράζει την προσδοκία του να επωφεληθεί μελλοντικά ο ίδιος ή τρίτος από την υπηρεσιακή του

δραστηριότητα κατά την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ. Στις λοιπές περιπτώσεις αθέμιτης παροχής ωφελημάτων σε βουλευτή εφαρμόζεται η παράγραφος 1.

5. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται για πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή από ημεδαπό, χωρίς να είναι αναγκαία η πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 6 παρ. 1, 3.

Άρθρο 237 ΣΤ´

Παράλειψη αποτροπής και εποπτείας υφισταμένων

1. Με την ποινή του αυτουργού τιμωρείται και ο προϊστάμενος υπηρεσίας, ο επιθεωρητής ή το πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε υπηρεσίες του Δημοσίου και των νομικών προσώπων που απαριθμούνται στο άρθρο 237 Η´ παρ. 1, ο οποίος με πρόθεση παραλείπει κατά παράβαση συγκεκριμένου υπηρεσιακού καθήκοντος να αποτρέψει τις πράξεις των άρθρων 235, 237 Δ´ παρ. 1, 2 που τελούνται από υφιστάμενό του ή από πρόσωπο που υπάγεται στον έλεγχό του.

2. Ο διευθυντής ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση, νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα, ο οποίος εν γνώσει παραλείπει κατά παράβαση συγκεκριμένου καθήκοντος να αποτρέψει τις πράξεις των άρθρων 236 παρ. 1-3, 237 Α´ παρ. 1-2, 237 Γ´ παρ. 1-2, 237 Ε´ παρ. 1-4 που τελούνται από πρόσωπο που υπάγεται στην εποπτεία του προς όφελος της επιχείρησης, του νομικού προσώπου ή της ένωσης προσώπων τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη σε περίπτωση που πρόκειται για πλημμέλημα και κάθειρξη έως δέκα έτη αν πρόκειται για κακούργημα. Η διάταξη του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

3. Πρόσωπο με τις ιδιότητες ή εξουσίες της παραγράφου 1 ή 2 που με πρόθεση παραλείπει να ασκήσει τα ανατεθειμένα σ´ αυτό καθήκοντα ελέγχου ή εποπτείας και με τον τρόπο αυτό καθιστά δυνατή τη διάπραξη των αδικημάτων που αναφέρονται στις παραπάνω παραγράφους από δράστη που υπάγεται στην εποπτεία ή στον έλεγχό του, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

Άρθρο 237 Ζ´

Εμπορία επιρροής

1. Όποιος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος ως αντάλλαγμα για αθέμιτη επιρροή την οποία ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει ότι μπορεί να ασκήσει σε δημόσιο υπάλληλο, ώστε αυτός να προβεί σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων του, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο ετών και χρηματική ποινή. Όταν η μέλλουσα να ασκηθεί επιρροή αφορά κάποιο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 235 παρ. 3, 237 παρ. 1, 237 Β´ παρ. 1, ο δράστης τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ.

2. Με φυλάκιση έως δύο ετών και χρηματική ποινή τιμωρείται και όποιος υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, σε πρόσωπο που ισχυρίζεται ή επιβεβαιώνει ότι μπορεί να ασκήσει αθέμιτη επιρροή σε δημόσιο υπάλληλο, ώστε αυτός να προβεί σε πράξη ή παράλειψη που ανάγεται στην άσκηση των καθηκόντων του. Όταν η μέλλουσα να ασκηθεί επιρροή αφορά κάποιο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 235 παρ. 3, 237 παρ. 1, 237 Β´ παρ. 1, ο δράστης τιμωρείται με φυλάκιση και χρηματική ποινή έως 30.000 ευρώ.

3. Όταν ο ισχυρισμός ή η επιβεβαίωση του δράστη της παραγράφου 1 σχετικά με τη δυνατότητα άσκησης αθέμιτης επιρροής είναι ψευδής, για τα αδικήματα των παραγράφων 1 και 2 επιβάλλεται χρηματική ποινή.

Άρθρο 237 Η΄

Έννοια υπαλλήλου σε εγκλήματα δωροδοκίας

1. Για την εφαρμογή των άρθρων 235 παρ. 1,2 236 παρ. 1,2, 237 Δ΄ παρ. 1, 237 Ε΄ παρ. 1, 237 ΣΤ΄ παρ. 1, 3, 237Ζ΄ υπάλληλοι θεωρούνται και όσοι ασκούν υπηρεσία μόνιμα ή πρόσκαιρα και με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση: α) σε όργανα ή οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και β) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου τα οποία ανήκουν εξ ολοκλήρου ή στα οποία μετέχει το Δημόσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ορίζοντας παράλληλα τη διοίκησή τους ή την πλειοψηφία των μελών της αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με άλλο συμμετέχον νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Για την εφαρμογή των άρθρων 237, 237 Α΄, 237Δ΄ παρ. 3 και 237Ε΄ παρ. 3 ως δικαστικοί λειτουργοί θεωρούνται και τα μέλη του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την εφαρμογή των άρθρων 237 Β΄, 237 Γ΄, 237Δ΄ παρ. 4 και 237Ε΄ παρ. 4 ως μέλη της Βουλής θεωρούνται και τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

2. Για την εφαρμογή των άρθρων 235 παρ. 1,2, 236 παρ. 1,2, 237 Δ΄ παρ. 1, 237 Ε΄ παρ. 1, 237Ζ΄ ως υπάλληλοι θεωρούνται και:

α) οι λειτουργοί ή άλλοι υπάλληλοι με οποιαδήποτε συμβατική σχέση, κάθε δημόσιου διεθνούς οργανισμού στον οποίο η Ελλάδα είναι μέλος, καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο είναι εξουσιοδοτημένο από τον εν λόγω οργανισμό να ενεργεί εκ μέρους του.

β) τα μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών οργανισμών, στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος,

γ) όσοι ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή καθήκοντα διαιτητή σε διεθνή δικαστήρια, των οποίων η δικαιοδοσία αναγνωρίζεται από την Ελλάδα,

δ) οποιοδήποτε πρόσωπο ασκεί δημόσιο λειτούργημα ή υπηρεσία για ξένη χώρα, συμπεριλαμβανομένων των δικαστών, ενόρκων και διαιτητών και

ε) τα μέλη των κοινοβουλίων και συνελεύσεων τοπικής αυτοδιοίκησης άλλων κρατών.

3. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 2 οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς ανεξάρτητα από τους νόμους του τόπου τέλεσης και για τις αξιόποινες πράξεις της παραγράφου αυτής που τελέστηκαν στην αλλοδαπή από τα πρόσωπα των στοιχείων α΄, β΄ και γ΄ αυτής ως υπαλλήλους των συγκεκριμένων οργανισμών. Εφαρμόζονται επίσης στις πράξεις της παραγράφου 2 όταν αυτές στρέφονται εναντίον ή απευθύνονται σε Έλληνες υπαλλήλους των στοιχείων α΄, β΄ και γ΄ αυτής ή υπαλλήλους οργανισμών ή δικαστηρίων των στοιχείων α΄, β΄ και γ΄ που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα κατά την άσκηση της υπηρεσίας τους ή σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 237 Θ΄

Μείωση ποινής

Στα εγκλήματα των άρθρων 235-237 Ζ΄ για τα οποία απειλείται αθροιστικά ποινή στερητική της ελευθερίας και χρηματική ποινή, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 83 περ. ε΄.

Άρθρο 238

Μέτρα επιείκειας

1. Στον υπαίτιο των πράξεων των άρθρων 236 παρ. 1-3, 237 Α΄ παρ. 1,2, 237 Γ΄ παρ.

1,2, 237 Ε΄ παρ. 1-4, 237 ΣΤ΄ παρ. 2, 3 επιβάλλεται η ποινή του άρθρου 83 μειωμένη στο μισό και το δικαστήριο διατάσσει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής αυτής, ανεξάρτητα από το αν συντρέχουν οι όροι των άρθρων 99 και 100, εφόσον ο υπαίτιος, με δική του θέληση και πριν εξετασθεί οπωσδήποτε για την πράξη του, την αναγγείλει στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο ή σε άλλη αρμόδια αρχή κοινοποιώντας όλες τις περιστάσεις που γνώριζε σχετικά με τα εγκλήματα δωροληψίας και δωροδοκίας που έχουν τελεστεί σε σχέση με την πράξη του, με την εγχείριση έγγραφης αναφοράς ή προφορικά, οπότε συντάσσεται σχετική έκθεση. Ο εισαγγελέας Πλημμελειοδικών, με την προηγούμενη έγκριση του εισαγγελέα Εφετών, αναστέλλει την ποινική δίωξη κατά του υπαιτίου για ορισμένο χρονικό διάστημα, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η αλήθεια των εισφερόμενων στοιχείων.

2. Αν ο υπαίτιος των πράξεων των άρθρων 236 παρ. 1-3, 237 Α΄ παρ. 1,2, 237 Γ΄ παρ. 1,2, 237 Ε΄ παρ. 1-4 ή ο συμμετοχος στις πράξεις των άρθρων 235, 237 παρ. 1-2, 237 Β΄ παρ. 1-2, 237 Δ΄, 237 ΣΤ΄ παρ. 2, 3 συμβάλει ουσιωδώς, με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής υπαλλήλου στις πράξεις αυτές, καθιστώντας γνωστές τις σχετικές περιστάσεις που γνώριζε για όλα τα τυχόν διαπραχθέντα εγκλήματα, τιμωρείται με ποινή μειωμένη στο μέτρο του άρθρου 83. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την αναστολή εκτέλεσης της ποινής αυτής, ανεξάρτητα από το αν συντρέχουν οι όροι των άρθρων 99 και 100. Το συμβούλιο Πλημμελειοδικών με βούλευμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του αρμοδίου Εισαγγελέα, διατάσσει την αναστολή της ασκηθείσας ποινικής δίωξης κατά του υπαιτίου για ορισμένο χρονικό διάστημα, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η αλήθεια των εισφερόμενων στοιχείων. Την αναστολή της δίωξης μπορεί να διατάξει και το δικαστήριο, εφόσον τα στοιχεία εισφέρονται μέχρι την έκδοση απόφασης σε δεύτερο βαθμό. Με το ίδιο βούλευμα ή απόφαση μπορεί να διαταχθεί και η άρση ή η αντικατάσταση των μέτρων δικονομικού καταναγκασμού που έχουν επιβληθεί. Αν μετά την αναστολή της ποινικής δίωξης προκύψει ότι τα εισφερόμενα από τον υπαίτιο στοιχεία δεν ήταν επαρκή για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του υπαλλήλου, το σχετικό βούλευμα ή απόφαση ανακαλείται και συνεχίζεται κατά του υπαιτίου η ανασταλείσα ποινική δίωξη.

3. Υπάλληλος, υπαίτιος για την τέλεση των πράξεων των άρθρων 235-237 ΣΤ΄ ή συμμετοχος στις πράξεις αυτές, ο οποίος συμβάλλει ουσιωδώς, με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής στις πράξεις αυτές άλλων υπαλλήλων, τιμωρείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, εφόσον το πρόσωπο που καταγγέλλεται κατέχει θέση ανώτερη της δικής του και ο ίδιος έχει μεταβιβάσει στο Δημόσιο όλα τα περιουσιακά στοιχεία που έχει αποκτήσει, αμέσως ή εμμέσως, από την τέλεση ή τη συμμετοχή στην τέλεση των παραπάνω εγκλημάτων. Αν κατ' εξαίρεση η μεταβίβαση αυτή δεν έχει ολοκληρωθεί μέχρι το στάδιο της επιμέτρησης της ποινής, το δικαστήριο μπορεί να επιφυλαχθεί ως προς την επί ποινής κρίση του, διακόπτοντας προς τούτο τη διαδικασία για ορισμένη ημερομηνία και χωρίς το χρονικό περιορισμό του άρθρου 352 παρ. 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Στην περίπτωση αυτή ορίζει και τις συγκεκριμένες μεταβιβάσεις ή άλλες ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί ο δράστης για να τύχει του σχετικού ευεργετήματος. Με την απόφαση περί διακοπής της δίκης το δικαστήριο μπορεί να διατάξει και την άρση ή την αντικατάσταση των μέτρων δικονομικού καταναγκασμού που έχουν επιβληθεί.

Η **δήμευση** για τα εγκλήματα δωροδοκίας (άρθρο 238 του ισχύοντος ΠΚ) σύμφωνα με το παρόν σχέδιο ρυθμίζεται από τις προτεινόμενες γενικές διατάξεις για τη

δήμευση (βλ. 5^η Ενότητα)

Το έγκλημα της **δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (άρθρο 237B'** ισχύοντος ΠΚ) προτείνεται να μετακινηθεί σε ξεχωριστό κεφάλαιο, μετά το κεφάλαιο για τα «Εγκλήματα κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων». Στο νέο αυτό κεφάλαιο, με τίτλο «Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα», προτείνεται να τυποποιείται το ομώνυμο αδίκημα (στο άρθρο 406 Γ') και επιπλέον να ορίζονται τα σχετικά με το μέτρο της δήμευσης (στο άρθρο 406 Δ') και τα μέτρα επιείκειας για τις περιπτώσεις δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (στο άρθρο 406 Ε').

II. Λοιπά εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία

Στην ενότητα αυτή θα πρέπει να ενταχθούν με βάση την πρόταση του παρόντος σχεδίου τα άρθρα 239-263 από τα οποία καταργούνται τα άρθρα 256 και 258 (βλ. για την κατάργηση την 2^η Ενότητα της πρότασης).

Το άρθρο 263Α' τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 263Α'

Έννοια υπάλληλου στα λοιπά εγκλήματα περί την υπηρεσία και σε διακεκριμένα περιουσιακά εγκλήματα

Για την εφαρμογή των άρθρων 242 παρ. 2-3, 244-246, 252-255, 257, 259, 261-263, 375 παρ. 2-3, 386 παρ. 2-3, 386Α' παρ. 1, 389Α' παρ. 3-4, 389Β' παρ. 3-4, 390 παρ. 2-3, 390Α' παρ. 2-3, υπάλληλοι θεωρούνται και όσοι ασκούν υπηρεσία μόνιμα ή πρόσκαιρα και με οποιαδήποτε ιδιότητα ή σχέση: α) σε όργανα ή οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και β) σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου τα οποία ανήκουν εξ ολοκλήρου ή στα οποία μετέχει το Δημόσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ορίζοντας παράλληλα τη διοίκησή τους ή την πλειοψηφία των μελών της αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με άλλο συμμετέχον νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.

Το άρθρο 263Β' καταργείται (βλ. σχετικά πιο πάνω άρθρο 238).

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΠΚ

Το στοιχ. δ' του άρθρου 8 τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 8

Εγκλήματα στην αλλοδαπή που τιμωρούνται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους

Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς ανεξάρτητα από τους νόμους του τόπου της τέλεσης, για τις εξής πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή:

δ) πράξη που στρέφεται εναντίον ή απευθύνεται προς υπάλληλο του ελληνικού κράτους ή Έλληνα υπάλληλο οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή υπάλληλο οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του

στην Ελλάδα, κατά την άσκηση της υπηρεσίας τους ή σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους,

Το στοιχείο α' και το πρώτο εδάφιο του στοιχείου στ' του άρθρου 13 τροποποιούνται ως εξής. Στο άρθρο 13 προστίθενται επίσης νέα στοιχ. η' και θ':

Άρθρο 13

Έννοια όρων του Κώδικα

α) υπάλληλος είναι εκείνος στον οποίο νόμιμα έχει ανατεθεί, έστω και προσωρινά, η άσκηση υπηρεσίας δημόσιας, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου.

στ) κατ' επάγγελμα τέλεση του εγκλήματος συντρέχει όταν ο δράστης αποκομίζει εισόδημα από την επανειλημμένη και συστηματική τέλεση της πράξης.

η) δημόσια περιουσία και δημόσια ιδιοκτησία είναι αντίστοιχα η περιουσία και η ιδιοκτησία του Δημοσίου, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των οργανισμών της, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου τα οποία ανήκουν εξ ολοκλήρου ή στα οποία μετέχει το Δημόσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ορίζοντας παράλληλα τη διοίκησή τους ή την πλειοψηφία των μελών της αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με άλλο συμμετέχον νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου.

θ) το αντικείμενο της πράξης και η περιουσιακή βλάβη ή το περιουσιακό όφελος που σκοπήθηκαν ή προκύπτουν από την τέλεση του εγκλήματος θεωρούνται: (i) μεγάλης αξίας εφόσον υπερβαίνουν το χιλιαπλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ορίζεται κάθε φορά και ισχύει κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, (ii) ιδιαίτερα μεγάλης αξίας εφόσον υπερβαίνουν το πεντάκις χιλιαπλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ορίζεται κάθε φορά και ισχύει κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, (iii) εξαιρετικά μεγάλης αξίας εφόσον υπερβαίνουν το εικοσιπεντάκις χιλιαπλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ορίζεται κάθε φορά και ισχύει κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, (iv) μικρής αξίας εφόσον είναι μικρότερα ή ίσα του δεκαπλάσιου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως αυτό ορίζεται κάθε φορά και ισχύει κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΟΙΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

Η διάταξη του άρθρου 6 ν. 3213/2003, εφόσον δεν αποφασιστεί η κατάργησή της (με παράλληλη πρόβλεψη διοικητικών κυρώσεων), προτείνεται να τροποποιηθεί ως εξής:

Ν. 3213/2003

Άρθρο 6

Μη υποβολή ή υποβολή ανακριβούς δήλωσης

1. Υπόχρεος σε δήλωση που παραλείπει να υποβάλει δήλωση ή υποβάλλει ανακριβή ή ελλιπή δήλωση με σκοπό την απόκρυψη περιουσιακού στοιχείου που απέκτησε επωφελούμενος κατά τρόπο αθέμιτο της ιδιότητάς του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ, εφόσον δεν τιμωρείται βαρύτερα για

αξιόποινες πράξεις απόκτησης του περιουσιακού στοιχείου ή απόκρυψης αυτού.
2. Τα φυσικά πρόσωπα και οι υπάλληλοι των νομικών προσώπων του άρθρου 5 του ν.
3691/2008 που παραβιάζουν την υποχρέωση γνωστοποίησης της παραγράφου 5 του
άρθρου 3 του παρόντος τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.

Αιτιολογικές σκέψεις

(1) Η *διαφθορά στο δημόσιο τομέα*, όπως και αν οριοθετεί κανείς την ασαφή αυτή έννοια, αποτελεί παθογένεια που ενισχύει την κακοδιοίκηση αλλά και ενισχύεται καθοριστικά από αυτήν. Το φαινόμενο επομένως δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ή έστω να περιοριστεί σημαντικά, δίχως το σχεδιασμό και την εφαρμογή ευρύτερων παρεμβάσεων που υπερβαίνουν κατά πολύ τα όρια, τους στόχους και τις δυνατότητες της ποινικής καταστολής. Τα παραπάνω δεν θέτουν ωστόσο σε αμφισβήτηση την αναγκαιότητα -και- της ποινικής παρέμβασης, ως έσχατου μέσου αντιμετώπισης των σχετικών συμπεριφορών. Ο *συνεκτικός και δικαιοκρατικός χαρακτήρας* του νομοθετικού πλαισίου, η *συστηματική προσπάθεια δημιουργικής ενσωμάτωσης των διεθνών τάσεων* και η *απλότητα* αποτελούν ειδικότερα ζητούμενα των επιχειρούμενων αλλαγών στην ποινική νομοθεσία κατά της διαφθοράς.

(2) Το δωδέκατο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα που αφορά τα *υπηρεσιακά εγκλήματα* (και το οποίο θα ήταν ορθότερο να φέρει τον τίτλο: «Εγκλήματα κατά την ενάσκηση της υπηρεσίας»), προτείνεται να χωριστεί σε δύο υποκεφάλαια. Στο πρώτο (άρθρα 235-238Α') προτείνεται η τυποποίηση των *εγκλημάτων δωροδοκίας στον δημόσιο τομέα*, και στο δεύτερο (άρθρα 239-263Α') η τυποποίηση των *υπόλοιπων υπηρεσιακών εγκλημάτων*. Ο τίτλος του πρώτου υποκεφαλαίου («Εγκλήματα δωροδοκίας») είναι στενότερος του περιεχομένου του, αφού σε αυτό πέραν της δωροδοκίας περιλαμβάνονται και εγκλήματα καταχρηστικής λήψης ή παροχής ωφελημάτων και εμπορίας επιρροής. Συνειδητά όμως αποφεύγεται η χρήση στον τίτλο του όρου “διαφθορά”, αφού δεν πρόκειται για έννοια με σαφώς καθορισμένο περιεχόμενο. Επιλέγεται, αντίθετα, η έννοια της “δωροδοκίας”, αφού κατά κοινή παραδοχή το σχετικό έγκλημα βρίσκεται στον πυρήνα του φαινομένου της διαφθοράς.

Η επιλογή της τυποποίησης των υπηρεσιακών εγκλημάτων σε δύο ξεχωριστά υποκεφάλαια δεν έχει μόνο συμβολικό χαρακτήρα, καθώς υπογραμμίζει την αυξημένη σημασία της αντιμετώπισης της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα, αλλά υπαγορεύεται και από συστηματικούς λόγους. Στο πρώτο υποκεφάλαιο περιέχονται εγκλήματα που προσβάλλουν συγκεκριμένες πτυχές της λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας. Η δωροληψία και η ενεργητική δωροδοκία, ακόμη και όταν δεν συνδέονται με παράβαση υπηρεσιακού καθήκοντος του υπαλλήλου, προσβάλλουν την *αχρημάτιστη λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας*, αναιρώντας έτσι την *ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών* σε αυτήν. Το ίδιο ισχύει και για τα εγκλήματα της καταχρηστικής λήψης ή παροχής ωφελημάτων, με την ιδιαιτερότητα ότι εδώ με το χρηματισμό του υπαλλήλου δεν επιδιώκεται η πώληση ή η εξαγορά συγκεκριμένης υπηρεσιακής ενέργειας αλλά προλειαίνεται το έδαφος για την εξασφάλιση πλεονεκτημάτων από την υπηρεσιακή δραστηριότητα του υπαλλήλου στο μέλλον. Τέλος, η παράνομη συναλλαγή της εμπορίας επιρροής θέτει όρους κινδύνου για την *αμερόληπτη λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας*, καθιστώντας ταυτόχρονα την πρόσβαση σε αυτήν αντικείμενο εξαγοράς.

Το έγκλημα της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα που μέχρι σήμερα τυποποιούνταν στο δωδέκατο κεφάλαιο, στη διάταξη του άρθρου 237B' ΠΚ, προτείνεται να μετακινηθεί σε νέο κεφάλαιο, με τίτλο «Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα», το οποίο προστίθεται μετά τα «Έγκλήματα κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων». Το παραπάνω αδίκημα θα μπορούσε να τυποποιείται στο άρθρο 406 Γ', και στο ίδιο κεφάλαιο να ορίζονται τα σχετικά με τη δήμευση (στο άρθρο 406 Δ') και τα μέτρα επιείκειας σε περίπτωση τέλεσης δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (στο άρθρο 406 Ε'). Η αναδιάταξη αυτή επιβάλλεται για λόγους συστηματικούς, αφού τα συμφέροντα που προσβάλλονται από τη δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα είναι διαφορετικά, ως προς το περιεχόμενο, τη φύση αλλά και τη σημασία τους, από την αχρημάτιστη λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας που αποτελεί το αντικείμενο προστασίας των ειδικών υποστάσεων της δωροδοκίας στον δημόσιο τομέα.

(3) Τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του υποκεφαλαίου των εγκλημάτων δωροδοκίας, όπως αυτό προτείνεται να διαμορφωθεί, είναι τα ακόλουθα:

(α) Πέραν των βασικών εγκλημάτων δωροληψίας και δωροδοκίας αλλά και των διακεκριμένων εγκλημάτων δωροδοκίας δικαστικών λειτουργών, στο υποκεφάλαιο αυτό προτείνεται να μεταφερθούν και τα διακεκριμένα εγκλήματα της δωροδοκίας πολιτικών αξιωματούχων και βουλευτών (με την ταυτόχρονη κατάργηση των διατάξεων των άρθρων 159 και 159Α', όπου αυτά ρυθμίζονται σήμερα). Με την επιλογή αυτή επιδιώκεται η κατάστρωση των σχετικών διατάξεων με τρόπο ομοιόμορφο, ευσύμπτο και ευκρινή για τον εφαρμοστή του δικαίου. Η ενιαία ρύθμιση των παραπάνω αδικημάτων στο ίδιο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα προκρίνεται όμως και για συστηματικούς λόγους, αφού όλα προσβάλλουν το ίδιο έννομο αγαθό, δηλαδή την αχρημάτιστη λειτουργία -διαφορετικής κάθε φορά πτυχής- της δημόσιας υπηρεσίας.

(β) Προβλέπονται τα αδικήματα της αθέμιτης λήψης και της αθέμιτης παροχής ωφελημάτων, που καταλαμβάνουν με σαφήνεια συμπεριφορές δωροληψίας και δωροδοκίας "χάριν της καλλιέργειας κλίματος".

(γ) Εισάγονται νέα, αντιπροσωπευτικά και σαφή κριτήρια για τη θεμελίωση διακεκριμένων εγκλημάτων δωροληψίας και δωροδοκίας αλλά και για τη δημιουργία ιδιαίτερα διακεκριμένων εγκλημάτων παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας με εμπλεκόμενους πολιτικούς αξιωματούχους, δικαστικούς λειτουργούς και βουλευτές.

(δ) Η πρόταση, εξάλλου, προβλέπει περισσότερες διακεκριμένες και ιδιαίτερα διακεκριμένες παραλλαγές των βασικών εγκλημάτων δωροδοκίας αλλά και των υπόλοιπων αδικημάτων (: καταχρηστικής λήψης ή παροχής ωφελημάτων και εμπορίας επιρροής), για τις οποίες απειλούνται διαφοροποιημένα πλαίσια ποινής. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η αποτελεσματική αντιμετώπιση των σχετικών συμπεριφορών με την απειλή ποινικών κυρώσεων που ανταποκρίνονται στην αρχή της αναλογικότητας.

Ειδικότερα, σε σχέση με τις προτεινόμενες αλλαγές θα πρέπει να παρατηρηθούν τα εξής:

(4) Με τη *διεύρυνση της έννοιας του δημοσίου υπαλλήλου* πέραν των ορίων που χαράσσει το άρθρο 13 περ. α΄ ΠΚ, που επιχειρήθηκε με τη διάταξη του άρθρου 263Α΄ ΠΚ, ο ποινικός νομοθέτης επιχείρησε να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που συνεπάγεται η προϊούσα ιδιωτικοποίηση των φορέων του δημοσίου τομέα. Η καθιέρωση της ειδικής-αυξημένης ποινικής ευθύνης του δημοσίου υπαλλήλου για τα πρόσωπα τα οποία υπηρετούν σε επιχειρήσεις ή σε Ν.Π.Ι.Δ. που διαχειρίζονται δημόσιο χρήμα δείχνει επιβεβλημένη. Δεν είναι όμως δικαιοπολιτικά δικαιολογημένη η ένταξη στη διευρυμένη έννοια του δημοσίου υπαλλήλου των προσώπων που υπηρετούν στα περισσότερα Ν.Π.Ι.Δ. που καταλαμβάνονται από την ισχύουσα μέχρι σήμερα διάταξη του άρθρου 263Α΄ παρ. 1 ΠΚ, και ιδίως σε τράπεζες αλλά και σε Ν.Π.Ι.Δ. που απλώς ιδρύθηκαν ή μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση ή επιχορήγηση από το Δημόσιο, από Ν.Π.Δ.Δ. ή από τράπεζες, αφού αυτά ούτε ασκούν δημόσια υπηρεσία αλλά και ούτε διαχειρίζονται δημόσια περιουσία. Το παραπάνω πρόβλημα φαίνεται πως έγινε αντιληπτό και από τον ίδιο τον νομοθέτη, ο οποίος όμως προχώρησε σε αντιφατικές και αλληλοαναιρούμενες παρεμβάσεις, αφαιρώντας, με τον ν. 4254/2014, από τον κατάλογο του άρθρου 263Α΄ ΠΚ τα ΝΠΙΔ που μπορούν να λάβουν επιχορήγηση ή χρηματοδότηση από το Δημόσιο ή από τραπεζικό ίδρυμα, για να τα προσθέσει εκ νέου, με τον ν. 4262/2014.

Με την εισαγωγή της διάταξης του άρθρου 237Η΄, η οποία αφορά τα εγκλήματα δωροδοκίας, και με την τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 263Α΄, η οποία αφορά τα υπόλοιπα υπηρεσιακά εγκλήματα πλην των αδικημάτων της δωροδοκίας, και τα διακεκριμένα περιουσιακά εγκλήματα, η έννοια του (ημεδαπού) δημοσίου υπαλλήλου περιορίζεται δραστικά. Για την εφαρμογή των παραπάνω ειδικών υποστάσεων, *δημόσιος υπάλληλος* θεωρείται πλέον, πέραν του προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η άσκηση δημόσιας υπηρεσίας (κατά το οργανικό κριτήριο που εισάγει το άρθρο 13 στοιχ. α΄ ΠΚ), *το πρόσωπο που υπηρετεί σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου στα οποία μετέχει το Δημόσιο, η Ευρωπαϊκή Ένωση ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ασκώντας παράλληλα τη διοίκησή τους ή τον έλεγχο αυτής*. Το γεγονός ότι το Δημόσιο είναι ο φορέας του συνόλου ή μέρους της περιουσίας των παραπάνω Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου και ταυτόχρονα ασκεί τον *διοικητικό τους έλεγχο*, προσδίδει στην περιουσία τους ένα χαρακτήρα δημοσίου λειτουργικού προορισμού με άμεση αναφορά στο κοινωνικό σύνολο, και δικαιολογεί την αναγνώριση της ειδικής-αυξημένης ευθύνης του δημοσίου υπαλλήλου για όσους υπηρετούν σε αυτά.

(5) Εξάλλου, στο άρθρο 237Η΄ επαναδιατυπώνονται όσα προβλέπει η τροποποιούμενη διάταξη του άρθρου 263Α΄ σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της δωροδοκίας σε υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε αλλοδαπούς υπαλλήλους, σε υπαλλήλους διεθνών οργανισμών και μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών οργανισμών στους οποίους μετέχει η Ελλάδα, αλλά και σε μέλη διεθνών δικαστηρίων των οποίων τη δικαιοδοσία η χώρα μας έχει αναγνωρίσει. Αυτό γίνεται με τρόπο που υπερβαίνει τα προβλήματα τα οποία δημιουργούνται σήμερα ιδίως με τις αλληλοεπικαλύψεις των επιμέρους παραγράφων και τις ασάφειες αυτών.

Έτσι, στην παράγραφο 1 εδ. γ' προβλέπεται για πρώτη φορά ρητά ότι οι διατάξεις των άρθρων 237B' και 237Γ' για τη δωροληψία και τη δωροδοκία βουλευτή εφαρμόζονται και όταν στη συναλλαγή της δωροδοκίας εμπλέκεται μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι ευρωβουλευτές θεωρούνται βέβαια σε κάθε περίπτωση υπάλληλοι για την εφαρμογή των υπόλοιπων διατάξεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1, αφού είναι πρόσωπα που υπηρετούν σε όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως, χωρίς την παραπάνω ρητή πρόβλεψη, στις περιπτώσεις που θα εμπλέκονταν σε συμπεριφορές δωροδοκίας, δεν θα μπορούσαν να εφαρμοστούν οι διατάξεις για τα διακεκριμένα εγκλήματα της δωροληψίας και της δωροδοκίας βουλευτή, συμπεριλαμβανομένης της ρήτρας του άρθρου 237Γ' παρ. 4 σχετικά με την εξωχωρική ποινική δικαιοδοσία της Ελλάδας στην περίπτωση της τέλεσης ενεργητικής δωροδοκίας βουλευτή από ημεδαπό στην αλλοδαπή. Αντίστοιχη λογική εκφράζει και η ρητή πρόβλεψη, στην παράγραφο 1 εδ. β', ότι τα μέλη του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρούνται δικαστικοί λειτουργοί για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 237 και 237Α' σχετικά με τη δωροληψία και τη δωροδοκία δικαστικών λειτουργών.

Επιπλέον, με ρήτρα που προστίθεται στην παράγραφο 3, προβλέπεται ότι η *εξωχωρική ποινική δικαιοδοσία της Ελλάδας για πράξεις δωροληψίας και δωροδοκίας με εμπλεκόμενους υπαλλήλους διεθνών οργανισμών στους οποίους η χώρα μας μετέχει ή διεθνών δικαστηρίων που αυτή αναγνωρίζει*, θεμελιώνεται χωρίς την προϋπόθεση του διττού αξιοποίνου, πέραν των περιπτώσεων που ο δωροδοκός στην αλλοδαπή είναι Έλληνας (σύμφωνα με τη ρήτρα που προβλέπεται σήμερα στο άρθρο 236 παρ. 4 ΠΚ, και η οποία επαναλαμβάνεται στις προτεινόμενες διατάξεις των άρθρων 236 παρ. 4, 237Α' παρ. 4 και 237Γ' παρ. 4), και στην περίπτωση τέλεσης δωροληψίας από αλλοδαπό ή ημεδαπό υπάλληλο ενός τέτοιου διεθνούς οργανισμού ή δικαστηρίου στην αλλοδαπή, αλλά και στην περίπτωση που αλλοδαπός ή ημεδαπός δωροδοκεί στην αλλοδαπή υπάλληλο ενός τέτοιου διεθνούς οργανισμού ή δικαστηρίου ο οποίος έχει την ελληνική υπηκοότητα ή υπάλληλο ενός τέτοιου διεθνούς οργανισμού ή δικαστηρίου με έδρα την Ελλάδα. Η προστασία της υπηρεσίας των διεθνών οργανισμών ή δικαστηρίων είναι δικαιολογημένο να καλύπτεται χωρίς τον περιορισμό του διπλού αξιοποίνου και από χώρες όπου αυτοί έχουν την έδρα τους, σε εξομοίωση με όσα ισχύουν και για τους υπαλλήλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Λαμβάνοντας, άλλωστε, υπόψη ότι στο άρθρο 8 στοιχ. γ' ΠΚ, όπως αυτό ισχύει σήμερα, προβλέπεται ήδη η δυνατότητα της χώρας μας να θεμελιώσει ποινική δικαιοδοσία για τη δίωξη της δωροληψίας που τελείται από υπάλληλο οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα, στο άρθρο 8 στοιχ. δ' ΠΚ προστίθεται τελευταίο εδάφιο που προβλέπει τη θεμελίωση δικαιοδοσίας της χώρας μας όταν η πράξη απευθύνεται όχι μόνο σε Έλληνα υπάλληλο της Ε.Ε. αλλά και σε υπάλληλο οργάνου ή οργανισμού της Ε.Ε. που έχει την έδρα του στην Ελλάδα. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ενότητα κρίσης ως προς τη δυνατότητα της χώρας μας να θεμελιώσει δικαιοδοσία για τα εγκλήματα παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας που αφορούν την ίδια παράνομη συναλλαγή.

(6) Στη διάταξη του άρθρου 235 παρ. 1 τυποποιείται το βασικό έγκλημα *δωροληψίας*. Με τη διατύπωση που επιλέγεται ως προς την εξαγοραζόμενη υπηρεσιακή ενέργεια («ως αντάλλαγμα για ενέργειά του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά ή συνιστά αθέμιτη εκμετάλλευση της υπηρεσιακής του θέσης»), και σε συμμόρφωση με τις σχετικές υποδείξεις των διεθνών οργανισμών που δραστηριοποιούνται κατά της διαφθοράς και στους οποίους μετέχει η χώρα μας (βλ. ιδίως τις συστάσεις της GRECO), επιτυγχάνεται η επέκταση του αξιολογούμενου και σε περιπτώσεις που η «πωλούμενη» υπηρεσιακή ενέργεια δεν εμπίπτει στο πεδίο των αρμοδιοτήτων του δράστη, ενώ ταυτόχρονα επιδιώκεται περισσότερη σαφήνεια από ό,τι με την αντίστοιχη τροποποιούμενη διάταξη που κάνει λόγο για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου «σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του». Ως *αθέμιτη* νοείται η χωρίς νόμιμο δικαίωμα εκμετάλλευση από τον υπάλληλο της υπηρεσιακής του θέσης. Τα ίδια ισχύουν και για την αντίστοιχη διατύπωση του εγκλήματος της δωροδοκίας (άρθρο 236 παρ. 1).

Ο νόμιμος ή παράνομος χαρακτήρας της υπηρεσιακής ενέργειας με την οποία συνδέεται η απαίτηση ή η λήψη του αθέμιτου ωφελήματος στη δωροληψία (και αντίστοιχα η υπόσχεση ή η παροχή του στη δωροδοκία) δεν αποτελεί κριτήριο διακριτής διαβάθμισης της ποινικής ευθύνης, αφού η τυχόν πρόσθετη απαξία μπορεί να καλύπτεται ποινικά από τις επιμέρους νομοτυπικές μορφές των υπηρεσιακών εγκλημάτων, από το έγκλημα της παράβασης καθήκοντος ή ακόμη από διακρίσεις στο ίδιο κατά βάση απειλούμενο πλαίσιο ποινής στο στάδιο της επιμέτρησης, αν δεν συντρέχει περίπτωση κατάφασης άλλου υπηρεσιακού εγκλήματος. Άλλωστε, η διακριτή διαβάθμιση θα άφηνε ανοικτό το ενδεχόμενο διπλής αξιολόγησης, στην περίπτωση που ο παράνομος χαρακτήρας της υπηρεσιακής ενέργειας ή παράλειψης αφενός θα επιβάρυνε την ποινή της δωροληψίας (ή δωροδοκίας) και αφετέρου θα αξιολογούνταν αυτόνομα στο πλαίσιο άλλου υπηρεσιακού εγκλήματος.

Τα κριτήρια για τη θεμελίωση *διακεκριμένων εγκλημάτων δωροληψίας* οριοθετούνται με σαφήνεια στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 235. Πρόκειται για: α) τη *μεγάλη αξία του αθέμιτου ωφελήματος*, β) την *τέλεση της πράξης κατ' επάγγελμα*, γ) την *τέλεση της πράξης «από ανώτατο διευθυντικό στέλεχος, από υπάλληλο που διοικεί ως επικεφαλής διοικητικές αρχές με αυτοτέλεια, ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. κατά το άρθρο 237 Η', από τους νόμιμους αναπληρωτές των προσώπων αυτών ή από μέλος του συλλογικού οργάνου διοίκησης των παραπάνω νομικών προσώπων, καθώς και από υπάλληλο που ασκεί έλεγχο σε υπηρεσίες της διοίκησης και κατά τη διάρκεια του ελέγχου αυτού, εφόσον το ωφέλημα δεν είναι μικρής αξίας»*, και δ) την *τέλεση της πράξης από δικαστικό λειτουργό που υπηρετεί ως πρόεδρος ή μέλος συμβουλίου διοίκησης δικαστηρίου ή ο οποίος διευθύνει δικαστήριο, εφόσον το ωφέλημα δεν είναι μικρής αξίας, εάν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 237 ΠΚ*. Ρητά διευκρινίζεται άλλωστε, προκειμένου να επιτευχθεί ασφάλεια δικαίου, ότι για τους σκοπούς της διάταξης ως ανώτατα διευθυντικά στελέχη νοούνται οι προϊστάμενοι διεύθυνσης και οι ανώτεροι τους κατά τον Υπαλληλικό Κώδικα.

Η αξία του αθέμιτου ωφελήματος που απαιτεί ο δημόσιος υπάλληλος ή προσφέρει στον υπάλληλο ο τρίτος, εφόσον αυτό έχει περιουσιακό χαρακτήρα, αποτελεί ισχυρή ένδειξη για τη σημασία της εξαγοραζόμενης υπηρεσιακής ενέργειας, και, εμμέσως, για την έκταση της προσβολής της λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας. Επιπλέον, στις περιπτώσεις που η συναλλαγή της δωροδοκίας έχει ως αντικείμενο μια παράνομη υπηρεσιακή ενέργεια, η μεγάλη αξία του δώρου που προσφέρεται στον υπάλληλο ή ζητείται από αυτόν αποτελεί ισχυρότερο κίνητρο για την παραβίαση των καθηκόντων του. Η μεγάλη αξία ορίζεται εξάλλου ρητά με την ίδια μονάδα μέτρησης που χρησιμοποιείται και στα περιουσιακά εγκλήματα.

Εξάλλου, η συμπεριφορά του υπαλλήλου ο οποίος αποκομίζει εισόδημα από την επανειλημμένη και συστηματική τέλεση της πράξης (όπως ορίζεται η κατ' επάγγελμα τέλεση του εγκλήματος, σύμφωνα με την τροποποιούμενη διάταξη του άρθρου 13 περ. στ' ΠΚ), παρουσιάζει αυξημένη απαξία σε σχέση με την περιστασιακή τέλεση πράξεων δωροληψίας. Με τον τρόπο αυτό, η διαφθορά εγκαθίσταται στο εσωτερικό της δημόσιας υπηρεσίας, αναιρώντας συστηματικά την αποστολή της ισότιμης υπηρετήσης των πολιτών και την αντικαθιστά στην κυριολεξία με την άσκηση εμπορίας. Το προτεινόμενο σχέδιο με τον παραπάνω ορισμό βελτιώνει παράλληλα και την έννοια του κατ' επάγγελμα τελούμενου εγκλήματος.

Αλλά και η τέλεση δωροληψίας από υπάλληλο που κατέχει ανώτατη διευθυντική θέση στην ιεραρχία της δημόσιας υπηρεσίας ή από υπάλληλο που διοικεί ως επικεφαλής διοικητικές αρχές με αυτοτέλεια ή ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. που υπάγονται ποινικά στο δημόσιο τομέα, διατηρεί δηλαδή σημαντικό τμήμα του κρατικού μηχανισμού υπό την άμεση εξουσία του, βλάπτει κατά κανόνα νευραλγικούς άξονες λειτουργίας της υπηρεσίας. Επιπλέον, θέτει όρους περαιτέρω προσβολής της υπηρεσίας, αφού ευνοεί την εξαπλώση συμπεριφορών διαφθοράς και στις κατώτερες βαθμίδες της. Ιδιαίτερα σοβαρή θα πρέπει να θεωρηθεί, εξάλλου, και η δωροληψία που τελείται κατά την θεσμική άσκηση ελέγχου σε υπηρεσίες της διοίκησης. Με αυτές τις πράξεις χρηματισμού προσβάλλεται ένας ιδιαίτερος μηχανισμός της διοίκησης που είναι ταγμένος στην πρόληψη και στον έγκαιρο εντοπισμό παράνομων συμπεριφορών που εκδηλώνονται στο εσωτερικό της δημόσιας υπηρεσίας. Η διαφθορά αυτού του κρίσιμου μηχανισμού αφήνει ουσιαστικά ακάλυπτη την υπηρεσία απέναντι στις εκ των έδων προσβολές της λειτουργίας της, και για το λόγο αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερη απαξία. Για τη θεμελίωση αυτής της διακεκριμένης παραλλαγής δωροληψίας (αλλά και της αντίστοιχης διακεκριμένης μορφής της ενεργητικής δωροδοκίας) αρκεί ότι η πράξη έχει τελεστεί κατά την άσκηση ελέγχου, ανεξάρτητα από το αν τα σχετικά καθήκοντα έχουν ανατεθεί στον εμπλεκόμενο υπάλληλο με τρόπο μόνιμο ή προσωρινό. Οι παραπάνω σκέψεις ισχύουν και στην περίπτωση δικαστικών λειτουργιών στους οποίους έχει ανατεθεί η διοίκηση δικαστηρίου ή οι οποίοι συμμετέχουν σε αυτήν, όταν με την πράξη δωροληψίας “πωλείται” υπηρεσιακή τους ενέργεια πέραν της άσκησης αμιγώς δικαιοδοτικών καθηκόντων.

Ρητά προβλέπεται, άλλωστε, ότι η τέλεση της πράξης δωροληψίας από ανώτατα διευθυντικά στελέχη κατά την παραπάνω έννοια, από υπάλληλο κατά την άσκηση ελέγχου σε υπηρεσίες της διοίκησης ή από δικαστικό λειτουργό που συμμετέχει στη διοίκηση δικαστηρίου δεν θεμελιώνει διακεκριμένη παραλλαγή δωροληψίας όταν *το αθέμιτο ωφέλημα* που ο δράστης απαιτεί ή λαμβάνει έχει *μικρή αξία*. Με τη ρήτρα αυτή επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι δεν θα επιβάλλονται κακουργηματικές κυρώσεις για εγκλήματα δωροληψίας (αλλά και δωροδοκίας) ήσσονος σημασίας στα οποία τυχαίνει να εμπλέκονται ανώτατα διευθυντικά στελέχη. Στις περιπτώσεις αυτές η ένταση της βλάβης στη λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας μπορεί ακόμη να απαντηθεί με τις ανώτερες τιμές του απειλούμενου πλαισίου ποινής για τη βασική μορφή του αδικήματος.

(7) Το βασικό έγκλημα (ενεργητικής) δωροδοκίας τυποποιείται στη διάταξη του άρθρου 236 παρ. 1. Στη δεύτερη παράγραφο οριοθετούνται με σαφή τρόπο οι *διακεκριμένες μορφές* του εγκλήματος, με κριτήρια: α) την *μεγάλη αξία του αθέμιτου ωφελήματος*, β) την *τέλεση της πράξης επανειλημμένα και συστηματικά με την υπόσχεση ή παροχή ωφελημάτων προς όφελος ή για λογαριασμό επιχείρησης ή επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί ο ίδιος ο δράστης ή άλλος*, γ) την *υπόσχεση ή παροχή ωφελήματος σε ανώτατο διευθυντικό στέλεχος ή σε κάποιο άλλο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 235 παρ. 2 περ. γ', εφόσον το ωφέλημα δεν είναι μικρής αξίας*, και δ) την *υπόσχεση ή παροχή ωφελήματος σε δικαστικό λειτουργό που υπηρετεί ως πρόεδρος ή μέλος συμβουλίου διοίκησης δικαστηρίου ή ο οποίος διευθύνει δικαστήριο, εφόσον το ωφέλημα δεν είναι μικρής αξίας, εάν δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 237Α' ΠΚ*.

Η συμπεριφορά της «*επανειλημμένης και συστηματικής τέλεσης πράξεων δωροδοκίας προς όφελος ή για λογαριασμό επιχείρησης ή επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί ο ίδιος ο δράστης ή άλλο πρόσωπο*» παρουσιάζει ιδιαίτερη απαξία, εξαιτίας της συστηματικότητας με την οποία επαναλαμβάνεται, αλλά και της συμβολής της στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος συναλλαγών με το δημόσιο που εξωθεί στην προσφυγή σε χρηματισμό προκειμένου να επιτευχθεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κατά τις επιχειρηματικές συναλλαγές ή να αποφευχθεί η απώλειά του. Διακεκριμένο έγκλημα δωροδοκίας θεμελιώνεται ακόμη και όταν η επιχειρηματική δραστηριότητα εκδηλώνεται, σε μικρότερη ή μεγαλύτερη έκταση, με παράνομο τρόπο, όπως π.χ. στην περίπτωση του δράστη λαθρεμπορίας που καταφεύγει συστηματικά στο χρηματισμό, προκειμένου να προωθήσει την παράνομη δραστηριότητά του.

(8) Τα διακεκριμένα εγκλήματα της *δωροληψίας και της δωροδοκίας πολιτικών αξιωματούχων* (δηλαδή του Πρωθυπουργού, των μελών της κυβέρνησης, υφυπουργών και περιφερειάρχη ή αντιπεριφερειάρχη, καθώς και του Προέδρου της Βουλής) τυποποιούνται στις διατάξεις των άρθρων 235 παρ. 3 και 236 παρ. 3 αντίστοιχα. Τα διακεκριμένα εγκλήματα της *δωροληψίας και της δωροδοκίας δικαστικών λειτουργών* προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 237 και 237Α', και τα διακεκριμένα εγκλήματα

της δωροληψίας και της δωροδοκίας βουλευτών στις διατάξεις των άρθρων 237B' και 237Γ'.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, η αυξημένη βαρύτητα της προσβολής της δημόσιας υπηρεσίας, που προκύπτει τόσο από την ιδιαίτερη θέση του εμπλεκόμενου δημόσιου υπαλλήλου στα ανώτατα πολιτικά κλιμάκια του κρατικού μηχανισμού, στη νομοθετική εξουσία και στη δικαιοσύνη, όσο και από την ιδιαίτερη σημασία της εξαγοραζόμενης υπηρεσιακής ενέργειας (:της άσκησης δικαιοδοτικού έργου στη δωροδοκία δικαστή και της άσκησης της νομοθετικής εξουσίας στη δωροδοκία βουλευτή), δικαιολογεί την απειλή αυστηρότερων κυρώσεων ακόμη και κακουργηματικού χαρακτήρα. Εξάλλου, προβλέπονται ιδιαίτερα διακεκριμένες μορφές των παραπάνω εγκλημάτων, όταν το ωφέλημα είναι μεγάλης αξίας ή η πράξη τελείται κατ' επάγγελμα, στις περιπτώσεις δωροληψίας, και όταν το ωφέλημα είναι μεγάλης αξίας ή η πράξη τελείται επανειλημμένα και συστηματικά με την υπόσχεση ή παροχή ωφελημάτων προς όφελος ή για λογαριασμό επιχείρησης ή επιχειρηματικής δραστηριότητας που ασκεί ο ίδιος ο δράστης ή άλλος, στις περιπτώσεις δωροδοκίας.

Ρητά προβλέπεται άλλωστε (στα άρθρα 237 παρ. 3, 237Α' παρ. 3, 237B' παρ. 3 και 237Γ' παρ. 3) ότι σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις δωροληψίας και δωροδοκίας δικαστικών λειτουργών και βουλευτών (όταν δηλαδή η πωλούμενη ή εξαγοραζόμενη υπηρεσιακή ενέργεια δεν έχει το χαρακτήρα της δικαιοδοτικής κρίσης ή δεν συνιστά άσκηση νομοθετικής εξουσίας αντίστοιχα) εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις των άρθρων 235 και 236. Η ρήτρα αυτή επαναλαμβάνει την αυτονόητη θέση που γίνεται ήδη θεωρητικά δεκτή, αφού τα βασικά εγκλήματα δωροδοκίας τυγχάνουν εφαρμογής ως γενικά σε κάθε περίπτωση που δεν μπορούν να εφαρμοστούν τα ειδικότερα διακεκριμένα εγκλήματα δωροδοκίας δικαστικών λειτουργών και βουλευτών. Τέθηκε όμως, προκειμένου να καταστήσει σαφή στον εφαρμοστή του δικαίου την ανάγκη συνολικής εφαρμογής των διατάξεων της δωροδοκίας. Άλλωστε, στα άρθρα 235 παρ. 2 και 236 παρ. 2 ορίζεται ρητά ότι οι συναλλαγές δωροδοκίας στις οποίες εμπλέκεται δικαστής που συμμετέχει στη διοίκηση δικαστηρίου αντιμετωπίζονται με τις ίδιες κυρώσεις που επιφυλάσσονται και για τις συμπεριφορές δωροδοκίας με εμπλεκόμενα διευθυντικά στελέχη, εφόσον πάντως δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής των ειδικών διατάξεων για τη δωροληψία και τη δωροδοκία δικαστικών λειτουργών.

(9) Στα άρθρα 237Δ' και 237Ε' που προστίθενται στον Ποινικό Κώδικα, τυποποιούνται τα εγκλήματα της *αθέμιτης λήψης και της αθέμιτης παροχής ωφελημάτων* αντίστοιχα. Πρόκειται για εγκλήματα *παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας* “*χάριν της καλλιέργειας κλίματος*”, όπου η απαίτηση ή λήψη και η υπόσχεση ή παροχή του αθέμιτου ωφελήματος δεν βρίσκονται σε ανταλλακτική σχέση με συγκεκριμένη υπηρεσιακή ενέργεια του υπαλλήλου, αλλά συνδέονται αντικειμενικά με την *υπηρεσιακή του δραστηριότητα* γενικότερα. Ο τρίτος υπόσχεται ή παρέχει αθέμιτο ωφέλημα στον δημόσιο υπάλληλο, προκειμένου να τον προσεταιριστεί, προετοιμάζοντας το έδαφος για την εξασφάλιση πλεονεκτημάτων από την μελλοντική άσκηση της υπηρεσιακής του δραστηριότητας. Αντίστοιχα, ο υπάλληλος απαιτεί ή λαμβάνει δώρο από τον τρί-

το, εκδηλώνοντας την ετοιμότητα να του εξασφαλίσει τέτοιου είδους πλεονεκτήματα στο μέλλον.

Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 237Δ' σε σχέση με αυτό της διάταξης του άρθρου 235 παρ. 3, την οποία ουσιαστικά αντικαθιστά, είναι καταρχήν πιο στενό αλλά και περισσότερο ορισμένο, αφού αφορά αποκλειστικά περιπτώσεις δωροληψίας "χάριν της καλλιέργειας κλίματος", και όχι λόγου χάρη συμπεριφορές αθέμιτης εκμετάλλευσης των πόρων της δημόσιας υπηρεσίας. Ο περιορισμός αυτός του αξιοποιούν και η σαφήνεια της νέας διάταξης επιτυγχάνονται με τη διατύπωση που υιοθετείται: Ο δράστης, δημόσιος υπάλληλος, θα πρέπει με την απαίτηση ή τη λήψη του αθέμιτου ωφελήματος να εκφράζει αντικειμενικά *«την ετοιμότητά του να ασκήσει μελλοντικά την υπηρεσιακή του δραστηριότητα ευνοϊκά για τον παρέχοντα το ωφέλημα ή τρίτο»*. Υποκειμενικά, δεν είναι απαραίτητο να επιθυμεί πραγματικά να ευνοήσει τα παραπάνω πρόσωπα κατά τη μελλοντική άσκηση της υπηρεσιακής του δραστηριότητας. Ταυτόχρονα όμως το πεδίο εφαρμογής της νέας διάταξης είναι και ευρύτερο, αφού η τυποποιούμενη συμπεριφορά δεν συνίσταται σε απαίτηση ή λήψη «αθέμιτης περιουσιακής παροχής», όπως στην καταργούμενη διάταξη του άρθρου 235 παρ. 3, αλλά σε απαίτηση ή λήψη *«αθέμιτου ωφελήματος οποιασδήποτε φύσης»* γενικότερα. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται ομοιομορφία με τις υπόλοιπες διατάξεις στις οποίες τυποποιούνται εγκλήματα δωροδοκίας και εμπορίας επιρροής.

Σε αντιστοιχία με τις διακρίσεις που υιοθετούνται στις διατάξεις των άρθρων 235-237Γ', στις παραγράφους 2 έως 4 του άρθρου 237Δ' τυποποιούνται *διακεκριμένες μορφές αθέμιτης λήψης ωφελημάτων*, όταν ο δράστης-δημόσιος υπάλληλος έχει την ιδιαίτερη ιδιότητα του πολιτικού αξιωματούχου, του δικαστικού λειτουργού ή του βουλευτή. Μάλιστα, στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, και πάλι σε αντιστοιχία με τα εγκλήματα δωροδοκίας, η διακεκριμένη μορφή του εγκλήματος θεμελιώνεται, πέραν της ιδιαίτερης ιδιότητας του δράστη, και στη φύση της μελλοντικής υπηρεσιακής δραστηριότητας χάριν της οποίας ζητείται ή λαμβάνεται το ωφέλημα. Αυτή θα πρέπει να αφορά το δικαιοδοτικό έργο του δικαστή ή την άσκηση νομοθετικού έργου από τον βουλευτή. Και εδώ διευκρινίζεται ρητά ότι στις υπόλοιπες περιπτώσεις λήψης αθέμιτου ωφελήματος από δικαστικό λειτουργό ή βουλευτή εφαρμόζεται το γενικό έγκλημα της πρώτης παραγράφου του άρθρου 237 Δ'.

Στο άρθρο 237Ε' προβλέπεται το αξιόποινο του τρίτου που υπόσχεται ή παρέχει αθέμιτο ωφέλημα σε δημόσιο υπάλληλο, εκφράζοντας αντικειμενικά *την προσδοκία να επωφεληθεί μελλοντικά από την υπηρεσιακή δραστηριότητα του τελευταίου*. Τυποποιείται δηλαδή η συμπεριφορά του τρίτου ο οποίος με την υπόσχεση ή την παροχή αθέμιτου ανταλλάγματος επιδιώκει να προσεταιριστεί τον δημόσιο υπάλληλο. Εξάλλου, με τους ίδιους όρους όπως και στη διάταξη του άρθρου 237Δ', τυποποιούνται *διακεκριμένες μορφές παροχής αθέμιτου ωφελήματος*, στις περιπτώσεις της παράνομης συναλλαγής που ο εμπλεκόμενος δημόσιος υπάλληλος έχει την ιδιότητα του πολιτικού αξιωματούχου, του δικαστικού λειτουργού ή του βουλευτή.

(10) Στο άρθρο 237ΣΤ΄ ΠΚ τυποποιούνται εγκλήματα παράλειψης αποτροπής εγκλημάτων δωροληψίας και δωροδοκίας αλλά και αθέμιτης λήψης ή παροχής ωφελημάτων, με δράστες προϊσταμένους δημοσίων υπηρεσιών ή επιθεωρητές και διευθυντές νομικών προσώπων αντίστοιχα. Η προτεινόμενη διάταξη αντικαθιστά τις υφιστάμενες διατάξεις των άρθρων 159Α΄ παρ. 2, 235 παρ. 4, 236 παρ. 3 και 237 παρ. 3 ΠΚ στις οποίες τυποποιούνται εγκλήματα παράλειψης από αμέλεια. Με δεδομένη την μη αναγνώριση ποινικής ευθύνης για τα νομικά πρόσωπα στην ελληνική έννομη τάξη, η υπό προϋποθέσεις θεμελίωση ευθύνης από παράλειψη για τα φυσικά πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η εποπτεία επί των ενεργειών των υφισταμένων τους, όταν οι τελευταίοι τελούν πράξεις δωροδοκίας προς όφελος του νομικού προσώπου ή της επιχείρησης, δείχνει δικαιολογημένη. Επιβεβλημένη είναι και η αναγνώριση αντίστοιχης ευθύνης για τους υπαλλήλους που έχουν υπό τον έλεγχό τους σημαντικό τμήμα της δημόσιας υπηρεσίας, στην περίπτωση χρηματισμού των υφισταμένων που βρίσκονται υπό την εποπτεία τους. Όμως η λύση που επέλεξε ο νομοθέτης με τις προτεινόμενες εδώ για κατάργηση διατάξεις, πέραν του ότι διευρύνει υπερβολικά το αξιόποινο, οδηγεί και σε ενδοσυστηματικές αντιφάσεις, αφού προβλέπει ποινική ευθύνη για την από αμέλεια παράλειψη αποτροπής εγκλημάτων (δωροληψίας και δωροδοκίας) που τιμωρούνται μόνο όταν τελούνται με δόλο. Με την προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 237ΣΤ΄ ΠΚ επιδιώκεται η άρση των παραπάνω ελλειμμάτων.

Στην πρώτη παράγραφο της διάταξης του άρθρου 237ΣΤ΄ περιγράφεται η συμπεριφορά του *προϊσταμένου υπηρεσίας, επιθεωρητή ή άλλου προσώπου που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε υπηρεσίες του Δημοσίου*, ο οποίος με πρόθεση, κατά παράβαση συγκεκριμένου υπηρεσιακού καθήκοντος παραλείπει να αποτρέψει πράξεις παθητικής δωροδοκίας και αθέμιτης λήψης ωφελημάτων που τελούνται από υφιστάμενό του ή από υπάλληλο που βρίσκεται υπό τον έλεγχο του. Στις περιπτώσεις βέβαια αυτές, ο δράστης κατά -σχεδόν ανεξαιρέτο- κανόνα θα έχει και ιδιαίτερη νομική υποχρέωση για την προστασία της καλής λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας και συνεπώς για την αποτροπή του αποτελέσματος της δωροληψίας που τελεί ο υφιστάμενός του, οπότε θα υπέχει ευθύνη συμμετόχου δια παραλείψεως στην πράξη αυτή. Ενόψει, ωστόσο, της τάσης της νομολογίας να τον αντιμετωπίζει ως απλό συνεργό, κρίνεται σκόπιμη η τυποποίηση εγκλήματος γνήσιας παράλειψης που θα εξασφαλίζει σε κάθε περίπτωση την ισοβαρή ποινική του αντιμετώπιση με αυτήν του υφισταμένου του που χρηματίζεται. Η ευρεία διατύπωση που υιοθετεί η προτεινόμενη διάταξη επιτρέπει την τέλεση του αδικήματος από περισσότερα πρόσωπα, ενταγμένα στην υπαλληλική ιεραρχία ή από επιθεωρητές, εφόσον πάντως βαρύνονται με *συγκεκριμένο καθήκον επίβλεψης ή ελέγχου* του δωρολήπτη. Εξάλλου, ο δόλος του δράστη (ακόμη και ενδεχόμενος) θα πρέπει να καλύπτει, εκτός από την παράλειψη συμμόρφωσης με το παραπάνω καθήκον, και την ίδια την τέλεση δωροληψίας από τον υφιστάμενό του.

Στη δεύτερη παράγραφο τυποποιείται αντίστοιχο έγκλημα γνήσιας παράλειψης, με δράστη τον *διευθυντή ή άλλο πρόσωπο που έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε επιχείρηση, νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα*,

ο οποίος εν γνώσει παραλείπει να αποτρέψει πράξεις ενεργητικής δωροδοκίας και αθέμιτης παροχής ωφελημάτων που τελούνται από πρόσωπο που υπάγεται στην εποπτεία του προς όφελος της επιχείρησης, του νομικού προσώπου ή της ένωσης προσώπων. Υποκείμενο τέλεσης μπορεί να είναι οποιοδήποτε πρόσωπο έχει την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου στην επιχείρηση, χωρίς να βρίσκεται απαραίτητα στην κορυφή της ιεραρχίας, εφόσον είναι επιφορτισμένο με συγκεκριμένο καθήκον επίβλεψης ή ελέγχου του υπαιτίου της ενεργητικής δωροδοκίας. Η τυποποίηση του εγκλήματος αυτού κρίνεται αναγκαία, στο βαθμό που ο δράστης κατά κανόνα δεν θα βαρύνεται με ιδιαίτερη νομική υποχρέωση για την προστασία της καλής λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας (σε αντίθεση με ό,τι ισχύει για τον ανώτερο υπάλληλο-δράστη του εγκλήματος της πρώτης παραγράφου), και συνεπώς δεν θα μπορεί να θεμελιωθεί ποινική του ευθύνη ως συμμετόχου δια παραλείψεως στην πράξη της ενεργητικής δωροδοκίας. Για τον ίδιο λόγο, βέβαια, η κατάφαση αξιοποιεί προϋποθέτει γνώση του για όλους τους αντικειμενικούς όρους του εγκλήματος, ενώ απειλούνται ηπιότερες ποινικές κυρώσεις γι' αυτόν απ' ό,τι για τον υφιστάμενό του, δράστη της ενεργητικής δωροδοκίας. Η ρήτρα επικουρικότητας τίθεται για τις εξαιρετικές περιπτώσεις που θα μπορούσε να θεμελιωθεί συμμετοχική του ευθύνη στην πράξη δωροδοκίας του υφισταμένου του.

Τέλος, το έγκλημα γνήσιας παράλειψης που τυποποιείται στην τρίτη παράγραφο της προτεινόμενης διάταξης του άρθρου 237ΣΤ', λειτουργεί επικουρικά, καλύπτοντας τις περιπτώσεις που ο προϊστάμενος της δημόσιας υπηρεσίας ή ο διευθυντής της επιχείρησης (δηλαδή οι δυνητικοί δράστες των εγκλημάτων των παραγράφων 1 και 2) καλύπτει με δόλο (ακόμη και ενδεχόμενο) μόνο την παράλειψη άσκησης συγκεκριμένου καθήκοντος ελέγχου ή εποπτείας, θέτοντας έτσι όρους κινδύνου για τη διάπραξη δωροληψίας ή δωροδοκίας από υφιστάμενό του.

(11) Στο άρθρο 237Ζ' τυποποιούνται τα αδικήματα της *παθητικής* (στην πρώτη παράγραφο) και της *ενεργητικής* (στην δεύτερη παράγραφο) *εμπορίας επιρροής*. Η διάταξη αυτή διαφοροποιείται από τη σημερινή του άρθρου 237Α' ως προς τις απειλούμενες ποινές. Καταρχήν, απειλούνται ηπιότερες ποινικές κυρώσεις σε σχέση με αυτές που προβλέπονται για τα αδικήματα της δωροληψίας και της δωροδοκίας, αφού οι συμπεριφορές που τυποποιούνται στο άρθρο 237Ζ' βρίσκονται στην περιφέρεια του φαινομένου της διαφθοράς, σε αντίθεση με τις πράξεις δωροδοκίας που προσβάλλουν τη λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας στον πυρήνα της (και ιδίως της δωροληψίας, που προσβάλλει εκ των ένδον την δημόσια υπηρεσία). Επιπλέον, θεμελιώνονται *διακεκριμένες μορφές του εγκλήματος* όταν ηπωλούμενη ή εξαγοραζόμενη επιρροή πρόκειται να ασκηθεί σε πολιτικό αξιωματούχο, σε δικαστικό λειτουργό ή σε βουλευτή. Τέλος, όταν η *διαβεβαίωση του μεσάζοντα* και δράστη του εγκλήματος που προβλέπεται στην πρώτη παράγραφο για τη δυνατότητα άσκησης αθέμιτης επιρροής είναι *ψευδής*, απειλείται απλώς χρηματική ποινή τόσο για τον ίδιο όσο και για τον δράστη της ενεργητικής εμπορίας επιρροής. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όπου πάντως η πρόβλεψη αξιοποιεί επιβάλλεται από τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας, δεν τίθενται στην πραγματικότητα ικανοί όροι κινδύνου για την αμερόληπτη λειτουρ-

γία της δημόσιας υπηρεσίας και την εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε αυτήν. Γι' αυτό και κρίνεται απολύτως αναγκαία η πρόβλεψη εξαιρετικά χαμηλής ποινής για τους δράστες.

(12) Στο άρθρο 237Θ' προβλέπεται ρητά ότι για όλα τα εγκλήματα που τυποποιούνται στα άρθρα 235-237Ζ' (δωροληψία, δωροδοκία, αθέμιτη λήψη και παροχή ωφελιμάτων, παθητική και ενεργητική εμπορία επιρροής, παράλειψη αποτροπής και εποπτείας υφισταμένων) για τα οποία απειλείται *αθροιστικά ποινή στερητική της ελευθερίας και χρηματική ποινή*, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 83 περ. ε', δεν μπορεί δηλαδή να επιβληθεί αποκλειστικά η χρηματική ποινή όταν συντρέχει κάποιος λόγος μείωσης της ποινής. Η πρόβλεψη αυτή υπαγορεύτηκε από την ανάγκη αποτελεσματικής αντιμετώπισης των παραπάνω εγκλημάτων.

(13) Τα σχετικά με τη *δήμευση του ωφελήματος* ρυθμίζονται πλέον στις διατάξεις που προτείνονται στο γενικό μέρος για τη δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος (άρθρο 68Α') και την αποστέρηση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από το έγκλημα (άρθρο 68Β').

(14) Στο άρθρο 238 προβλέπεται η υπό όρους λήψη *μέτρων επιείκειας* για τους δράστες των εγκλημάτων δωροληψίας, δωροδοκίας και αθέμιτης λήψης ή παροχής ωφελιμάτων ή για τους συμμετόχους στις παραπάνω συμπεριφορές. Σε ένα εγκληματικό πεδίο που χαρακτηρίζεται από εγγενή μυστικότητα και όπου η ανακάλυψη των αξιόποινων πράξεων είναι ιδιαίτερα δυσχερής, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις, με την παροχή κινήτρων στους δράστες, υπηρετούν τους σκοπούς της αποτροπής από την τέλεση πράξεων δωροδοκίας, αλλά και της διευκόλυνσης της αποκάλυψής τους όταν αυτές έχουν τελεστεί. Οι σκοπιμότητες αυτές υπηρετούνταν και με την καταργούμενη διάταξη του άρθρου 263Β'. Με τις αλλαγές που εισάγει η νέα διάταξη του άρθρου 238 επιδιώκεται ταυτόχρονα η εναρμόνιση των μέτρων επιείκειας με τις αρχές και τους κανόνες του ουσιαστικού ποινικού δικαίου.

Το άρθρο 238 (όπως άλλωστε και η καταργούμενη διάταξη του άρθρου 263Β') εισάγει ένα στοιχείο *ασυμμετρίας* σε σχέση με την ποινική αντιμετώπιση που επιφυλάσσεται στους δράστες της δωροληψίας και της ενεργητικής δωροδοκίας, αφού τα μέτρα επιείκειας αφορούν *κατά κύριο λόγο τον δράστη της ενεργητικής δωροδοκίας (και της αθέμιτης παροχής ωφελιμάτων)*, ιδίως όταν αυτός τυχαίνει να μην έχει την υπαλληλική ιδιότητα. Ο δράστης της ενεργητικής δωροδοκίας αποτελεί συχνά το πλέον "εύαλωτο" μέρος της παράνομης συναλλαγής, κυρίως όταν αυτή αφορά μια μελλοντική υπηρεσιακή ενέργεια, αφού ακόμη και αν δεν είναι θύμα εκβιασμού του υπαλλήλου, έχει πάντως καταβάλει το τίμημα για την εξαγορά ενός ανταλλάγματος που είναι αβέβαιο αν τελικά θα του δοθεί. Για τον λόγο αυτό είναι ευκολότερο για τον νομοθέτη να τον προσεταιριστεί με το δέλεαρ ενός μέτρου επιείκειας, διαρρηγνύοντας έτσι την εμπιστοσύνη που συνδέει τα μέρη της παράνομης συναλλαγής της δωροδοκίας, και καθιστώντας τη συμμετοχή σε αυτήν λιγότερο ελκυστική.

Η σημαντικότερη καινοτομία της διάταξης του άρθρου 238 εντοπίζεται στην αντιμετώπιση του δράστη της ενεργητικής δωροδοκίας αλλά και της αθέμιτης παροχής ωφελγημάτων (ανεξάρτητα από το αν τυχάνει να έχει την υπαλληλική ιδιότητα ή όχι), ο οποίος με δική του θέληση και πριν εξετασθεί οπωσδήποτε για την πράξη του, την αναγγέλλει σε κάθε αρμόδια αρχή. Για το πρόσωπο αυτό πλέον δεν προβλέπεται ατιμωρησία, αφού αυτή δύσκολα θα μπορούσε να δικαιολογηθεί με τους όρους του ουσιαστικού ποινικού δικαίου, καθώς με τη μεταστροφή του δεν επιτυγχάνεται πάντως η αποκατάσταση του τρωθέντος εννόμου αγαθού. Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 238, του επιβάλλεται η ποινή του άρθρου 83 μειωμένη στο μισό, η οποία αναστέλλεται υποχρεωτικά ανεξάρτητα από τη συνδρομή των γενικών προϋποθέσεων της αναστολής. Η επιεικής μεταχείριση του δράστη με τους παραπάνω όρους εξαρτάται όμως και από την πρόσθετη προϋπόθεση ότι πέρα από την αναγγελία της πράξης του, θα κοινοποιήσει όλες τις περιστάσεις που γνώριζε σχετικά με τα εγκλήματα δωροληψίας και δωροδοκίας που έχουν τελεστεί σε σχέση με την δική του αξιόποινη συμπεριφορά. Μάλιστα, προβλέπεται προσωρινή αναστολή της άσκησης ποινικής δίωξης εναντίον του, μέχρι να αποδειχθεί η αλήθεια των εισφερόμενων από αυτόν στοιχείων. Η μείωση της ποινής δικαιολογείται εδώ, αφού η πρωτοβουλία του δράστη καθιστά εφικτό για τη δικαιοσύνη να αποκαταστήσει τη νομιμότητα εκεί όπου δεν φαίνεται να είχε σε κάθε περίπτωση τη σχετική δυνατότητα από μόνη της, και πριν από οποιαδήποτε δική της ενεργοποίηση.

Στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου 238 Α' προβλέπεται η ηπιότερη ποινική μεταχείριση του δράστη των εγκλημάτων της ενεργητικής δωροδοκίας και της αθέμιτης παροχής ωφελγημάτων ή του συμμετόχου στις πράξεις αυτές που δεν έχει την υπαλληλική ιδιότητα (τιμώρηση στο μέτρο του άρθρου 83, και δυνατότητα αναστολής εκτέλεσης της ποινής ανεξάρτητα από τη συνδρομή των γενικών προϋποθέσεων της αναστολής), εφόσον κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και μέχρι την έκδοση απόφασης στο β' βαθμό συμβάλει ουσιωδώς, με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής υπαλλήλου στις πράξεις αυτές, καθιστώντας γνωστές τις σχετικές περιστάσεις που γνώριζε για όλα τα τυχόν διαπραχθέντα εγκλήματα. Και στην περίπτωση αυτή, η ασκηθείσα ποινική δίωξη αναστέλλεται για ορισμένο χρονικό διάστημα, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η αλήθεια των εισφερόμενων στοιχείων. Η πρόβλεψη απλής μείωσης της ποινής, σε απόκλιση από την ισχύουσα σήμερα διάταξη του άρθρου 263B' παρ. 2 που προβλέπει υπό τις ίδιες περιστάσεις διπλή μείωση της ποινής, εξυπηρετεί τη ρύθμιση των επιμέρους εκφάνσεων των μέτρων επιείκειας με δογματική συνέπεια και χωρίς ενδοσυστηματικές αντιφάσεις, διατηρώντας για τον δράστη της ενεργητικής δωροδοκίας το κίνητρο να πραγματοποιήσει την καταγγελία πριν ακόμη εξεταστεί από τις αρχές.

Η ίδια ποινική μεταχείριση (φυλάκιση στο μέτρο του άρθρου 83 και δυνατότητα αναστολής εκτέλεσης της ποινής ανεξάρτητα από τη συνδρομή των προϋποθέσεων των άρθρων 99 επ. ΠΚ) επιφυλάσσεται και για τον δράστη των εγκλημάτων δωροληψίας, δωροδοκίας και καταχρηστικής λήψης ή παροχής ωφελγημάτων ή για τον συμμετοχο στις πράξεις αυτές που έχει την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, εφόσον κατά τη

διάρκεια της διαδικασίας και μέχρι την έκδοση απόφασης στο β' βαθμό συμβάλει ουσιωδώς, με αναγγελία στην αρχή, στην αποκάλυψη της συμμετοχής στις παραπάνω πράξεις άλλων υπαλλήλων οι οποίοι κατέχουν θέση ανώτερη της δικής του, και επιπλέον ο ίδιος έχει μεταβιβάσει στο Δημόσιο όλα τα περιουσιακά στοιχεία που έχει αποκτήσει, αμέσως ή εμμέσως, από την τέλεση ή τη συμμετοχή στην τέλεση των παραπάνω εγκλημάτων. Οι ανώτεροι υπάλληλοι είναι εκείνοι που συνήθως ελέγχουν τους μηχανισμούς παράνομης λειτουργίας που στήνονται εντός των δημόσιων υπηρεσιών και λογικό είναι οι σταθμίσεις σκοπιμότητας του νομοθέτη να στρέφονται στην αποκάλυψη της δικής τους εμπλοκής σε συναλλαγές διαφθοράς, με την υπόσχεση ηπιότερης ποινικής αντιμετώπισης στους χαμηλόβαθμους συνενόχους τους. Στον κύκλο των δυνάμενων να καταγγελθούν από τον δράστη δημοσίων υπαλλήλων με ανώτερη θέση στην υπηρεσία από τον ίδιο περιλαμβάνονται και τα μέλη της Κυβέρνησης και οι υφυπουργοί. Λαμβάνοντας υπόψη τη ριζική μεταρρύθμιση των προϋποθέσεων για την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος μέλους της Κυβέρνησης που προτείνεται από το παρόν σχέδιο¹, δεν υπάρχει λόγος οι ρυθμίσεις των παραγράφων 4 και 5 της καταργούμενης διάταξης του άρθρου 263B' να συμπεριληφθούν και στη νέα διάταξη του άρθρου 238.

(15) Τέλος, προτείνεται να αντικατασταθεί η διάταξη του άρθρου 6 ν. 3213/2003, ώστε για το αξιόποιο της (με δόλο) μη υποβολής ή της υποβολής ανακριβούς ή ελλιπούς δήλωσης περιουσιακής κατάστασης από πρόσωπο υπόχρεο σε δήλωση κατά τις διατάξεις του ίδιου νόμου να προϋποτίθεται η ύπαρξη σκοπού του δράστη να αποκρύψει περιουσιακό στοιχείο που απέκτησε επωφελούμενος της ιδιότητας του κατά τρόπο αθέμιτο, δηλαδή χωρίς αντίστοιχο δικαίωμα από το νόμο. Με την προτεινόμενη αυτή σύνδεση της ποινικής ευθύνης του δημόσιου λειτουργού για αδήλωτο πλούτο με την καταχρηστική άσκηση της υπηρεσιακής του δραστηριότητας (σύνδεση που εν μέρει - πλην του στοιχείου του «αθέμιτου» - έχει ήδη υιοθετηθεί από τον νομοθέτη για τη θεμελίωση των διακεκριμένων μορφών του εγκλήματος όπως αυτό ισχύει σήμερα) επιχειρείται η μερική έστω άρση των δικαιολογιακών ελλειμμάτων που παρουσιάζει η ισχύουσα διάταξη (αδυναμία νομιμοποίησης της ποινικής διάταξης με όρους εννόμου αγαθού, παραβίαση του δικαιώματος στην μη αυτοενοχοποίηση), εφόσον δεν επιλεγεί από τον Νομοθέτη η ολική της κατάργηση, αφού πάντως αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την αντιμετώπιση της διαφθοράς. Ωστόσο, τα παραπάνω, υπαρκτά δικαιολογιακά ελλείμματα επιβάλλουν την κατάργηση της διακεκριμένης-κακουργηματικής μορφής του εγκλήματος αλλά και του αδικήματος της παράλειψης υποβολής ή της υποβολής ανακριβούς ή ελλιπούς δήλωσης από αμέλεια.

¹ Βλ. 6^η Ενότητα-Δικονομικές και συναφείς παρεμβάσεις.